Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2025)0298

ELi diplomaatiline strateegia ja geopoliitiline koostöö Arktikas

Euroopa Parlamendi 26. novembri 2025. aasta soovitus nõukogule, komisjonile ja komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, mis käsitleb ELi diplomaatilist strateegiat ja geopoliitilist koostööd Arktikas (2025/2116(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma varasemaid Arktika-teemalisi resolutsioone, eriti 7. oktoobri 2021. aasta resolutsiooni Arktikaga seotud võimaluste, probleemide ja julgeolekuohtude kohta[1],

– võttes arvesse ÜRO 16. novembri 1994. aasta mereõiguse konventsiooni (UNCLOS),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 13. oktoobri 2021. aasta ühisteatist „ELi aktiivsem tegevus rahumeelse ja kestliku Arktika hea käekäigu nimel“ (JOIN(2021)0027),

– võttes arvesse ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkulepet,

– võttes arvesse ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitud, väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevate alade mere elurikkuse kaitset ja kestlikku kasutamist käsitlevat kokkulepet, mis võeti vastu 19. juunil 2023,

– võttes arvesse Läänemeremaade Nõukogu asutamist,

– võttes arvesse 27. juunil 1989. aastal vastu võetud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni põlisrahvaste ja hõimurahvaste konventsiooni,

– võttes arvesse 3. oktoobri 2018. aasta Põhja-Jäämere keskosas

[1] ELT C 132, 24.3.2022, lk 113.

reguleerimata avamerekalapüügi vältimist käsitlevat kokkulepet (Põhja-Jäämere keskosa kalanduskokkulepe),

– võttes arvesse ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni,

– võttes arvesse 9. veebruari 1920. aasta Svalbardi lepingut (varem Spitsbergeni saarestiku/Teravmägede leping),

– võttes arvesse 19. septembri 1996. aasta deklaratsiooni Arktika Nõukogu loomise kohta (Ottawa deklaratsioon),

– võttes arvesse Arktika Nõukogu egiidi all toimunud läbirääkimistel vastu võetud kolme õiguslikult siduvat kokkulepet, milleks on Arktikas lennunduse ja merenduse otsingute ja päästе alase koostöö 12. mai 2011. aasta kokkulepe, Arktika merekeskkonna naftareostuseks valmisoleku ja sellele reageerimise alase koostöö 15. mai 2013. aasta kokkulepe ning 11. mai 2017. aasta kokkulepe rahvusvahelise Arktika-alase teaduskoostöö edendamise kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu ja Kanada 2025. aasta tippkohtumise järgset ühisavaldust püsiva partnerluse ja ambitsioonika tegevuskava kohta,

– võttes arvesse ELi büroo avamist Gröönimaal Nuukis 15. märtsil 2024,

– võttes arvesse Gröönimaa peaministri Jens-Frederik Nielseni 8. oktoobril 2025. aastal Euroopa Parlamendis peetud kõnet,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 121,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0229/2025),

A. arvestades, et Arktika on piirkond, kus elab üle nelja miljoni inimese, kes esindavad eri kultuure, kogukondi ja majandusvaldkondi, ning seetõttu peab Arktika jääma rahutsooniks, kus austatakse selle piirkonna bioloogilist mitmekesisust ja hapraid ökosüsteeme; arvestades, et konstruktiivne koostöö Arktikas peaks olema kaitstud ülemaailmse rivaalitsemise süvenemise eest;

B. arvestades, et EL on tegutsenud aastakümneid nii Euroopa Arktikas kui ka laiemas Arktika piirkonnas strateegiliste huvidega Arktika osalejana ning tal on oluline roll strateegilise panuse andmisel positiivsetesse julgeoleku-, sotsiaal-majanduslikesse ja keskkonnaalastesse tulemustesse, eelkõige mitmepoolse koostöö kaudu;

C. arvestades, et Venemaa on alates oma ebaseaduslikust Ukraina-vastasest agressioonisõjast suurendanud sõjalist kohalolekut Arktikas; arvestades, et Venemaa militariseerimine koos Hiina suurenenud kohalolekuga on muutnud poliitilist ja

julgeolekuolukorda Arktika piirkonnas; arvestades, et Venemaa on kehtestanud ühepoolse ja ebaseadusliku režiimi, mis reguleerib navigeerimist Põhja-mereteel, sealhulgas 5. detsembri 2022. aasta seaduse, millega piiratakse välisriikide sõjalaevade läbisõitu, mis tekitab rahvusvahelise õiguse, eelkõige ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel tõsist muret ning võib süvendada geopoliitilisi pingeid Arktikas;

D. arvestades, et Arktika piirkonna kasutamine sõjalistel eesmärkidel kiireneb samal ajal, kui nõrgestatakse relvastuskontrolli, sealhulgas tuumarelvade kontrolli käsitlevaid rahvusvahelisi õigusraamistikke, eelkõige totalitaarsete ja autoritaarsete režiimide, näiteks Venemaa tegevuse kaudu;

E. arvestades, et Arktika säilitamiseks stabiilse ja turvalisena on oluline rangelt järgida territoriaalset terviklikkust ja rahvusvahelist õigust, eelkõige ÜRO mereõiguse konventsiooni ja Rahvusvahelise Mereorganisatsiooni (IMO) konventsioone; arvestades, et Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) on meresõiduohutuse ja keskkonnakaitse valdkonnas juhtiv ülemaailmne organisatsioon, mille õiguslikult siduvaid konventsioone ja vabatahtlikke suuniseid kohaldatakse kogu maailmas, sealhulgas Arktikas;

F. arvestades, et kogu Arktikat puudutav poliitika peab kajastama piirkonna vaheldusrikast tegelikkust, sealhulgas erinevaid juhtimissüsteeme, õigusraamistikke, taristu suutlikkust ja sotsiaalmajanduslikke tingimusi;

G. arvestades, et Arktika Nõukogu on polaarpiirkondade koostöö peamine foorum; arvestades, et kolm ELi liikmesriiki ja lisaks kaks Euroopa Majanduspiirkonna liiget kuuluvad Arktika Nõukogusse ning lisaks on seitse sellesse kuuluvat riiki NATO liikmed;

H. arvestades, et kuigi Arktika Nõukogu põhineb vabatahtlikult võetud kohustustel ja sellel puudub siduv õigusvõim, on see hõlbustanud konstruktiivset koostööd ja aidanud kaasa mitme siduva kokkuleppe sõlmimisele; arvestades, et Arktika Nõukogu piiratud volitused vähendavad tema suutlikkust tegeleda suurte probleemidega, nagu keskkonnakatastroofid või kasvavad geopoliitilised pinged, mis võivad ohustada Arktika staatust väheste pingetega piirkonnana; arvestades, et Venemaa provotseerimata agressioonisõja tõttu Ukraina vastu on Arktika Nõukogu poliitilised kohtumised peatatud, mis kahjustab selle võimet täita oma volitusi ja nõuetekohaselt tegutseda;

I. arvestades, et ELi taotlust saada Arktika Nõukogus täieõigusliku vaatleja staatus ei ole siiani saatnud edu;

J. arvestades, et Gröönimaa-Islandi-Ühendkuningriigi (GIUK) lõhe kujutab endast strateegilist koridori Arktikas, mis võimaldab kontrollida mereliiklust ja avastada hübriidohte; arvestades, et

Soome ja Rootsi ühinemine NATOga on süvendanud alliansi Arktikale orienteeritust ja tugevdavad selle positsiooni piirkonnas;

K. arvestades, et Arktika piirkond soojeneb maakera keskmisest ligi kolm korda kiiremini, mis kiirendab jääkadu ja ohustab planeedi kliimastabiilsust; arvestades, et suvine merejää on kiiresti kahanemas, põhjustades elupaikade ulatuslikku hävimist ja lumest ja jääst sõltuvate liikide populatsioonide vähenemist;

L. arvestades, et NATO tunnistas 2022. aastal kliimamuutused määrava tähtsusega probleemiks ja ohtu mitmekordistavaks teguriks, millel on suur mõju julgeoleku- ja sõjalistele operatsioonidele, sealhulgas Kaug-Põhjas, ning tegi kindlaks, et Kaug-Põhi on strateegilise tähtsusega piirkond, kus Venemaa võime häirida liitlaste tugevdusoperatsioone ja meresõiduvabadust kogu Atlandi ookeani põhjaosas on alliansi jaoks otsene probleem; arvestades, et Arktikat võib pidada kliima ja julgeoleku vahelise seose seisukohast esmatähtsaks piirkonnaks; arvestades, et Pariisi kokkuleppe ja Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamine on endiselt vajalik kliimamuutuste halvimate tagajärgede ennetamiseks;

M. arvestades, et igikeltsa sulamine kujutab endast piiriülest julgeoleku-, keskkonna- ja bioloogilist ohtu, kuna põhjustab taristu hävimist, kliimat kahjustava metaani vabanemist, latentsete ja tundmatute viiruste ja bakterite taastekkimist ning avaldab mõju ilmastikutingimuste häiretele kogu Euroopas ja ka mujal; arvestades, et merealune igikelts Ida-Siberi Arktika mandrilaval võib muutuda järjekordseks metaaniheite allikaks;

N. arvestades, et merejää vähenemine suurendab ülemaailmset huvi Arktika ja selle ressursside vastu; arvestades eelkõige, et merejää kiire taandumine avab hooajalisi ja potentsiaalselt aastaringseid kaubanduskoridore, nagu Põhja-meretee, Loodeväil ja potentsiaalne tulevane transpolaarne meretee, mis võib ülemaailmsed kaubandusmustrid ümber kujundada ning samal ajal tekitada Arktikale suuri keskkonna-, julgeoleku- ja halduspробleeme; arvestades, et karmid ilmastikutingimused, piiratud otsingu- ja päästevõime, kõrged kindlustuskulud ja lahendamata küsimused seoses uute mereteede rahvusvahelise õigusliku seisundiga takistavad oluliselt nende täielikku realiseerimist, ning paljud sidusrühmad nõuavad, et neid marsruute käsitletaks osana ülemaailmsest ühisvarast;

O. arvestades, et kliimakriisi tõttu on muutused Arktikas lahutamatult seotud Euroopaga; arvestades, et kõrgemad temperatuurid, meretaseme tõus, elurikkuse kadu ning äärmuslikud ilmastikunähtused mõjutavad inimesi ja ökosüsteeme Euroopas, rõhutades vajadust teadmiste- ja teaduspõhise poliitika järele, mis hõlmab kohalikke Arktika kogukondi ja teadusasutusi;

P. arvestades, et Venemaa on märgatavalt laiendanud oma vägede asetust ja sõjalist taristut Arktikas, suurendades nii piirkondlikke sõjalisi pingeid; arvestades, et Venemaa 2023. aasta välispoliitika kontseptsioonis nimetatakse Arktikat Venemaa üheks prioriteetseks piirkonnaks; arvestades, et Arktika militariseerimine on vastuolus koostöövaimuga, mis on seni iseloomustanud Arktika riikide vahelisi suhteid;

Q. arvestades, et Hiina ja Venemaa koostöö süvendamine Arktikas ühiste energiaprojektide, taristuinvesteeringute ja laevandusprojektide kaudu uutel Arktika rändeteedel võib tugevdada ressursside kasutamise geopoliitilist telge ja piirata juurdepääsu, mis kahjustab Arktika rannikukogukondi, põlisrahvaid ja üleilmseid keskkonnakaitsemeetmeid; arvestades, et naaberriikide suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkuse rikkumine Venemaa poolt koos laevaliikluse takistamisega Aasovi merel, Mustal merel ja Läänemerel tekitab tõsist muret, mida tuleb arvesse võtta Arktikas rahumeelse kooseksisteerimise väljavaadete hindamisel;

R. arvestades eelkõige, et Venemaa täiustab oma Arktika taristut, ehitades ja võttes kasutusele Tšukotka universaalse tuumareaktoriga jäämurdja (projekt 22220) osana oma laiemast programmist, mille eesmärk on tagada aastaringne navigeerimine Põhja-mereteel; arvestades, et Venemaa ehitab juurde jäälõhkujaid, et toetada oma strateegilisi ambitsioone Arktikas;

S. arvestades, et 2023. aasta satelliidifotod paljastasid märkimisväärse uute hoonete ja taristu ehituse Novaja Zemljal, mis on kauge Arktika saar, mida Venemaa on ajalooliselt kasutanud tuumarelvade katsetamiseks; arvestades, et sellised arengud tekitavad tõsist muret seoses uuendatud tuumaenergiaalase tegevusega Arktikas ning selle mõjuga piirkondlikule julgeolekule ja keskkonnaohutusele; arvestades, et Venemaa sõjaliste struktuuride laiendamine, sealhulgas Wrangeli saarele, mis on UNESCO maailmapärandi objekt ja looduskaitseala, tekitab tõsiseid keskkonna-, julgeoleku- ja õiguslikke probleeme;

T. arvestades, et 2024. aasta märtsis võeti Venemaal vastu dekreet, millega laiendati Venemaa Föderatsiooni arktilist tsooni, nii et see hõlmaks ka Handi-Mansi Jugra autonoomse ringkonna Berjozovo ja Belojarski munitsipaalrajoone; arvestades, et selline laienemine on osa Venemaa strateegiast, mille eesmärk on tõhustada föderaalset kontrolli loodusvarade üle, tugevdada oma territoriaalseid nõudmisi ja meelitada erimajandustsoonide stiimuleid kasutades investoreid;

U. arvestades, et Venemaa on suurendanud Arktika piirkonnas oma hübriidähvardusi, mis hõlmavad küberoperatsioone ja GPSi signaalide segamist; arvestades, et Arktika veeteid kasutab üha enam vananenud ja halvasti hooldatud Venemaa varilaevastik, mis tegutseb mugavuslippude all, et hoida kõrvale rahvusvahelistest

sanktsioonidest, põhjustades selles tundlikus piirkonnas märkimisväärseid keskkonna-, ohutus- ja julgeolekuriske;

V. arvestades, et Hiina on kuulutanud end „Arktika-lähedaseks riigiks“, lubanud oma algatuse „Üks vöönd, üks tee“ laiendusena avada nn polaarsiiditee ning suurendab pidevalt ja kiiresti oma jalajälge põhja pool põhjapolaarjoont, muu hulgas investeeringute kaudu Venemaa ettevõtetesse; arvestades, et Hiina 2025. aasta valges raamatus riikliku julgeoleku kohta uuel ajastul on polaarjulgeolek määratletud osana riigi terviklikust riikliku julgeoleku kontseptsioonist;

W. arvestades, et Hiina kuulutamine „Arktika-lähedaseks riigiks“ on eksitav enesemääratlus, millel puuduvad õiguslik alus, privileegid ning õigustus sõjaliseks kohalolekuks Kaug-Põhjas; arvestades, et Hiina on maskeerinud oma sõjalist ja poliitilist tegevust teadusuuringutega, kuna Hiina uurimisrajatistel Arktikas (näiteks Svalbardis asuv Yellow River Station ja Kárhóllis asuv Hiina-Islandi Arktika teadusvaatluskeskus) on võimaliku kahesuguse kasutusega funktsioonid; arvestades, et 2024. aasta oktoobris väitis Hiina rannikuvalve, et sisenes esimest korda Venemaaga toimuva ühispatrulli käigus Põhja-Jäämerre, mis annab märku Hiina ja Venemaa koordineeritud survest laiendada oma strateegilist kohalolekut Kaug-Põhjas;

X. arvestades, et viimaste aastate jooksul on mitu Euroopa riiki riikliku julgeoleku kaalutlustel blokeerinud Hiina katseid omandada Arktikas tundlikku taristut, sealhulgas Taani 2016. aasta otsus blokeerida Grønnedali mereväebaasi ostmine Gröönimaal, Soome 2018. aasta otsus blokeerida Kemijärvi lennujaama ostmine sõjaväetsooni lähedal ning Norra 2024. aasta otsus peatada Søre Fagerfjordi müük Hiina ostjatele;

Y. arvestades, et Venemaa ja Hiina on viimastel aastatel süvendanud oma koostööd Arktikas, allkirjastades rannikuvalve koostöökokkuleppe, korraldades Arktika-lähedasi ühiseid sõjalisi õppusi, nagu „Ocean-2024“ ja „Pacific Patrol-2024“, ning arendades tehnoloogia- ja laevaehitusprojekte ning uusi kaubanduskoridore Põhja-meretee piirkonnas, tugevdades seeläbi oma strateegilist ühistegevust Kaug-Põhjas; arvestades, et hoolimata Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu on Hiina jätkanud Arktika-alast koostööd Venemaaga, asendades nii Lääne ettevõtete kaotatud investeeringuid tulenevalt Lääne sanktsioonidest, mis kehtestati pärast Venemaa täiemahulist sissetungi Ukrainasse;

Z. arvestades, et Hiina katsetab praegu ühe oma kaubalaevaga Arktika kaudu Euroopasse suunduvat kiirmarsruuti, et panna käima regulaarveod Venemaa Põhja-meretee kaudu, mis ühendaks mitut Aasia ja Euroopa sadamat;

AA. arvestades, et USA lähenemisviis Arktikale areneb suurema osaluse

suunas, millele on eelnenud teatavad kahetsusväärsed avaldused Gröönimaa kohta;

AB. arvestades, et põlisrahvastel ja kohalikel kogukondadel on asendamatud põlisteadmised, nad on Arktika ökosüsteemide tähtsaimad kaitsjad ning kliimamuutused, sotsiaal-majanduslik tõrjutus ja keskkonnaseisundi halvenemine mõjutavad neid juba praegu ebaproportsionaalselt, aga samal ajal jäetakse nad sageli otsustusprotsessidest kõrvale; arvestades, et Euroopa poliitikakujundajad on üldiselt nõus, et põlisrahvaid tuleb veelgi toetada ja nende huve poliitikakujundamisel rohkem tähtsustada, tagades samal ajal, et nende kogukonnapõhiseid teadmisi austatakse ja võetakse arvesse kõigis poliitilistes arengutes; arvestades, et Arktika Nõukogu on astunud märkimisväärseid samme selle probleemi lahendamiseks;

AC. arvestades, et Taani, Rootsi ja Soome on allkirjastanud 1996. aasta Ottawa deklaratsiooni, milles kinnitatakse nende pühendumust Arktika elanike heaolule, sealhulgas tunnustust põlisrahvaste ja nende kogukondade erisuhetele ja ainulaadsele panusele, tunnustatakse põlisrahvaste traditsioonilisi teadmisi ning nõutakse nende täielikku konsulteerimist ja kaasamist otsuste tegemisse;

AD. arvestades, et ELi Arktika piirkonnad on väravaks ELi osalemisele ja kohalolekule kogu Arktikas, pakkudes ressursse Euroopa strateegilise autonoomia jaoks, vastates samal ajal kohalikele huvidele, nagu kasvav nõudlus loodusvarade järele ja põlisrahvaste õigused; arvestades, et ELi toetus ühtekuuluvuspoliitika, Interregi, programmi „Euroopa horisont“ ja maaelu arengu programmide raames sellistele piirkondadele nagu hõredalt asustatud põhjapoolsed alad ning võrgustikele, nagu Arktika linnapeade foorum ja Arktika kuuik, on ELi Arktika-alaste huvide jaoks otsustava tähtsusega;

AE. arvestades, et sellised algatused nagu Euroopa Parlamendis 2023. aastal toimunud Barentsi Euro-Arktika piirkonna saami põlisrahva tippkohtumine võivad veelgi tõhustada koostööd saami kogukonnaga;

AF. arvestades, et Gröönimaa on ajavahemikul 2025–2027 Taani Kuningriigi nimel Arktika Nõukogu eesistuja, mis annab pöördelise võimaluse tugevdada kaasavat ja reeglitel põhinevat Arktika haldamist;

AG. arvestades, et Gröönimaa strateegia on tugevdada oma diplomaatilist esindatust kogu maailmas, sealhulgas on kavas avada bürood Ottawas ja New Yorgis, säilitades samal ajal oma esindused Washingtonis, Pekingis, Reykjavikis ja Brüsselis; arvestades, et USA Pituffiki kosmosebaasi strateegiline tähtsus Gröönimaal on NATO raketitõrjesüsteemi ja kosmosetegevuse seire jaoks oluline;

AH. arvestades, et pärast Euroopa Parlamendi korduvaid soovitusi asutas

Euroopa Liit lõpuks 2024. aasta märtsis ELi büroo Nuukis, mis suurendab ELi diplomaatilist kohalolekut ja edendab tihedamat koostööd Gröönimaaga; arvestades, et EL ja Fääri saared on leppinud kokku tõhustatud partnerluses, sealhulgas koostöös sellistes strateegilistes küsimustes nagu kalandus, kliima jne;

AI. arvestades, et Arktika rikkalikud süsivesinikud, haruldased muldmetallid, kalavarud ja muud ressursid on üha ihaldatumad, mistõttu on vaja rangeid kestlikkusstandardeid ja tulu õiglast jaotamist;

AJ. arvestades, et Arktikal on mitmekesised energiaallikad, mis on ELi rohe- ja digipöörde jaoks üliolulised, sealhulgas vesiniku-, hüdro-, tuule- ja geotermiline energia, mis võib aidata mitmekesistada ELi energiaallikate jaotust ja vähendada selle süsinikuheidet; arvestades, et on vaja strateegilisi investeeringuid, et tagada kriitilise tähtsusega toorained, mis on olulised ELi tööstusliku konkurentsivõime ja kaitsevõime jaoks;

AK. arvestades, et sellised algatused nagu Polar Connect ja kontseptsioon „Vision 2030“ näevad ette vastupidavad Arktika-ülesed merekaablite marsruudid, mis ühendavad Gröönimaad ja Islandit Mandri-Euroopaga; arvestades, et sellised projektid on pahatahtlike osalejate, näiteks Venemaa ja Hiina hübriidohtude suhtes haavatavad;

AL. arvestades, et Euroopat Jaapani ja Lõuna-Koreaga ühendavate Arktika merealuste kiudoptiliste kaablite arendamine on strateegiline võimalus parandada turvalist ja kiiret digitaalset ühenduvust, tugevdada ELi digitaalset suveräänsust ning süvendada ELi ja Aasia koostööd; arvestades, et merekaablite, torujuhtmete, sidesüsteemide ja transpordikoridoride kaitsmine Arktikas on ELi ja Euroopa Majanduspiirkonna digitaalse, energia- ja majandusjulgeoleku seisukohast äärmiselt oluline;

AM. arvestades, et Gröönimaa, Island ja Norra haldavad Arktika suurimat kestlikku kalapüüki ning et piirkonnas arendatakse teadmisi biotehnoloogia ja innovatsiooni valdkonnas, mis on ELi toiduga kindlustatuse, sinimajanduse ja teadusliku juhtpositsiooni jaoks üliolulised; arvestades, et ÜRO mereõiguse konventsioon sisaldab sätteid riikide õiguste, kohustuste ja vastutuse kohta kaitsta keskkonnakaalutlusi;

AN. arvestades, et Arktika majanduslik potentsiaal ulatub loodusvaradest kaugemale sellistesse sektoritesse nagu turism, kosmosetehnoloogia ja andmekeskuse taristu, pakkudes ELile võimalusi arendada strateegilisi partnerlusi, mis võimendavad piirkonna ainulaadset geograafiat, taastuvaid energiaallikaid ja lähedust peamistele liitlastele;

AO. arvestades, et olulise kahju ärahoidmise põhimõte tähendab, et ei

toetata ega viida ellu majandustegevust, mis põhjustab tõsist kahju keskkonnaeesmärkidele määruse (EL) 2020/852 artikli 17 tähenduses[2];

AP. arvestades, et energiaühendused Arktikaga, sealhulgas nafta ja gaasi import Norra Barentsi merest, veeldatud maagaasi vedu Arktika laevateede kaudu ELi energiasõltumatusele ülemineku perioodil, Islandilt ja Gröönimaalt pärit taastuvenergia eksport ja saastevaba vesiniku potentsiaal, ELi toetatavad taristuprojektid, nagu merekaablid ja torujuhtmed, ning koostöö kestliku arengu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas on üliolulised ELi energiajulgeoleku ja tulevase majandusarengu jaoks ning selleks, et tagada investeeringud Arktika kohalikku majandusse ja taristusse; arvestades, et usaldusväärsed energiapartnerid ja -tarned on üldise julgeoleku saavutamiseks keskse tähtsusega, nagu on näidanud Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja sellele järgnenud energiakriis;

AQ. arvestades, et Arktika kannatab taristu nappuse all, mis seab kohalikud elanikud ja teised ebasoodsasse olukorda; arvestades, et mitmeotstarbeliste taristuprojektide arendamine võib aidata lahendada nii neid puudusi kui ka laiemaid julgeolekuprobleeme;

AR. arvestades, et uued ja kavandatavad veeldatud maagaasi terminalid, eelkõige ujuvhoidlad ja taasgaasistamisüksused, mida ELi liikmesriigid on viimaste aastate jooksul kohustunud täitma, moodustavad Norra veeldatud maagaasi jaoks olulise värava, tugevdades veelgi mitmekesistamist ja varustuskindlust; arvestades, et jäälõhkujate edasiarendamine ja tootmine on Arktika uurimise ja ohutuse seisukohast keskse tähtsusega ning Soomel on selles valdkonnas eriline kogemus;

AS. arvestades, et ELi rahastatavad teadusuuringud, programmi „Euroopa horisont“ partnerlused ja Copernicuse satelliiditeenused annavad olulisi andmeid julgeoleku, kliimamuutustele vastupanu võime, navigatsiooniohutuse ja keskkonnakaitse jaoks Kaug-Põhjas;

AT. arvestades, et turvaline, vastupidav ja autonoomne satelliitühenduvus on strateegiline vara, mis võimaldab ja kaitseb sidet, suurendab olukorrateadlikkust, kaitseb elutähtsat taristut ning tugevdab ELi suutlikkust Arktikas hübriid- ja tavaohte ennetada, ära hoida ja neile reageerida;

AU. arvestades, et kosmosetehnoloogiad, sealhulgas positsioneerimine, navigatsioon, Maa seire ja satelliitside, on Arktika

---

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj).

olukorrateadlikkuse, keskkonnaseire ja ühenduvuse jaoks olulised; arvestades, et Norra geograafiline asukoht ja rajatised, nagu Andøya Spaceport ja Arktika satelliitide lairibamissioon, pakuvad ELi huve toetavat elutähtsat taristut ja võimaldavad Euroopa sõltumatut juurdepääsu kosmosele; arvestades, et ELi Arktika-strateegia ja julgeoleku edendamiseks on äärmiselt oluline tõhustatud koostöö Norraga kosmosealase suutlikkuse valdkonnas;

AV. arvestades, et Euroopa välisteenistusel on keskne roll ELi Arktika-poliitika kujundamisel ja koordineerimisel;

1. soovitab nõukogul, komisjonil ja komisjoni asepresidendil ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgel esindajal teha järgmist:

a) mõista hukka Arktika kasvav militariseerimine, eriti Venemaa ulatusliku sõjalise restruktureerimise, sealhulgas merekolleegiumi loomise tõttu, mis kombinatsioonis Hiina ilmsete huvidega piirkonnas on veelgi teravdanud piirkondlikke pingeid ja kahjustanud piirkondlikku stabiilsust;

b) jälgida tähelepanelikult Hiina kasvavat strateegilist huvi ja tegevust Arktika piirkonnas nn polaarsiiditee raames; tunnistada, et Hiina väljakuulutatud eesmärk saada 2030. aastaks „suureks jõuks polaaralal“ ning tema kohaloleku laiendamine teadusmissioonide, strateegiliste taristuinvesteeringute ja kahesuguse kasutusotstarbega partnerluste kaudu võib seada kahtluse alla kehtestatud juhtimispõhimõtted;

c) võtta arvesse kõiki võimalikke ohustsenaariume, mis on seotud olukorraga Ukrainas, sealhulgas Venemaa kohaloleku võimalikku tugevdamist Arktikas võimaliku külmutatud konflikti tagajärjel Ukrainas; täielikult rakendada ELi sanktsioone kahesuguse kasutusega tehnoloogiate suhtes, mis on ette nähtud Venemaa sõjaliseks laienemiseks Arktikas, toetades samal ajal Ukraina koostööd Arktika juhtimisstruktuuridega, sealhulgas väljavaadet saada asjaomastel foorumitel vaatleja staatus; karmistada sanktsioone varilaevastiku laevade suhtes, mis kasutavad mugavuslippe sanktsioonidest kõrvalehoidmiseks Arktikas; parandada sanktsioonide järelevalvet ja jõustamist, sealhulgas rahvusvahelise koostöö kaudu, tagamaks, et sadamad ja kindlustusandjad kannavad sellised laevad musta nimekirja; nõuda lipuriikidelt täielikku vastutust keskkonna- ja ohutusstandardite järgimise tagamise eest;

d) hinnata täiel määral GIUKi lõhe tähtsust ELi huvidest lahutamatu meretransiidikoridorina ning riske, mis on seotud selle kujunemisega halli tsooni operatsioonide tandriks; püüda seetõttu koostöös konstruktiivsete partneritega suurendada nende riikide ja territooriumide institutsioonilist

vastupanuvõimet;

e) teha koostööd liikmesriikide ja NATO liitlastega, et tugevdada reageerimissuutlikkust, sealhulgas tõhustatud ELi ja NATO tõhustatud strateegiliste dialoogide kaudu Arktika valdkonna teadlikkuse, luureandmete jagamise ja Kaug-Põhjas toimuvate kaitsealaste ühisõppuste kaudu, võttes eeskujuks Rootsi, Soome ja Norra korraldatud õppused Arctic Challenge 2023 ja Taani juhitud õppused Arctic Light 2025; tõhustada koostööd NATO struktuuride ja Euroopa hübriidohtudega võitlemise tippkeskusega, et suurendada vastupanuvõimet ja töötada välja ühised taristukaitse standardid Arktikas; süvendada ELi ja NATO praktilist koostööd Arktikas ühist huvi pakkuvates valdkondades, sealhulgas teadlikkus merendusvaldkonnast, elutähtsa taristu kaitse, logistika ning otsingu- ja päästetegevuse koostalitlusvõime; suurendada valvsust ELi koostöö valdkonnas välispartneritega ning luua ELi tasandi julgeoleku taustauuringumehhanismid Arktikaga seotud välismaiste teadus- ja taristuprojektide jaoks;

f) jätkata samal ajal tööd selle nimel, et vältida geopoliitiliste konfliktide ülekandumist piirkonda, võttes samal ajal Arktikas olulisema rolli ja püüdes Arktika poliitikat põhjalikult ümber kujundada, mis ei piirduks vaid Arktika erakorralisuse aegunud mõistega, vaid kasutaks seda selle asemel meetodina muutuvate probleemide hindamiseks praeguses geopoliitilises kontekstis;

g) tagada eeltoodut arvestades, et ELi meetmed Kaug-Põhjas täiendaksid NATO 2022. aasta strateegilist kontseptsiooni ja saaksid kasu alliansi tugevdatud merenduspositsioonist; edendada NATO ja ELi ühist konfliktileevendamist ja olukorrateadlikkust ning nõuda ELi liikmesriikide ja teiste NATO liitlaste vahelist tugevdatud koostalitlusvõimet Arktika julgeoleku, mereseire, otsingu- ja päästeoperatsioonide ning elutähtsa taristu kaitse valdkonnas;

h) võtta teadmiseks, et Euroopa Arktika piirkond on osa suuremast tervikust, mis hõlmab ka Läänemere piirkonda ja millel on ühised probleemid ja huvid; tunnistada, et ELi tegevus Arktikas tuleb viia kooskõlla ELi arengutegevusega, mida rakendatakse ELi idapoolsetel piirialadel põhjas, ja toetada seda, et maksimeerida sellise tegevuse mõju;

i) selles kontekstis ja võttes arvesse hiljutisi vahejuhtumeid Läänemerel, mida seostatakse Venemaa varilaevastiku ja Hiina laevadega, tugevdada oluliselt Arktikas esmatähtsa veealuse taristu, eelkõige merekaablite ja torujuhtmete, sealhulgas Grööni maa läheduses asuvate kaablite ja torujuhtmete kaitset ning karmistada sanktsioonide ja vastumeetmete õigusraamistikku; täita ja jõustada ÜRO mereõiguse

konventsiooni artiklitest 112–115 tulenevaid kohustusi, mis on olulised, et kaitsta Euroopa digitaalset ja energiavõrkude ühendatust geopoliitiliste häirete eest; töötada välja ELi ja Euroopa Majanduspiirkonna strateegia, et jälgida Hiina ja Venemaa koostööd Kaug-Põhjas, mis võib kahjustada meresõiduvabadust ja rahvusvahelist õigust, ning selle vastu võidelda;

j) toetada ühiste küberturvalisuse ja vastupanuvõime standardite kehtestamist Arktika merekaablitele, maabumiskohtadele ja elutähtsale digitaristule, sealhulgas ühiste riskihindamiste, vahejuhtumitest teatamise nõuete ja korrapärase stressitestimise abil, pidades silmas nende strateegilist rolli ELi avatud strateegilise autonoomia jaoks;

k) tegeleda hübriidohtudega, nagu küberründed, GPSi signaali segamine ja võltsimine ning merekaablite sabotaaž, mis nõuavad tõhustatud seire- ja reageerimismehhanisme ELi ja NATO ühise seire- ja reageerimisraamistiku kaudu ning suuremaid investeeringuid ajakohastatud, turvalisse ja autonoomsesse satelliitsidesse, sealhulgas orbiidile saatmise suutlikkusse, samuti investeeringuid, veealuseid droone ja merepõhja kaardistamist; toetada koostöös Põhjamaade partneritega ELi rahastatud hübriidseiretehnoloogiate, sealhulgas mehitamata süsteemide alaseid teadusuuringuid, testimist ja järkjärgulist kasutuselevõttu, et hübriidohte jälgida ja neile reageerida;

l) tugevdada kollektiivset olukorrateadlikkust, vastupanuvõimet ja piirkondlikku stabiilsust Arktikas, kuna Arktika kosmosepõhise suutlikkuse strateegiline tähtsus Euroopa julgeoleku jaoks suureneb; lisaks edendada ELi juhitavaid investeeringuid ja partnerlusi usaldusväärsete liitlastega, et tagada Arktika elutähtsa taristu turvalisus ja vähendada sõltuvust autoritaarsetest jõududest, sealhulgas võimaluse korral jäälõhkujate tootmist koostöös ELi strateegiliste partneritega;

m) tunnistada kasvavat geopoliitilist konkurentsi Arktika mereteedel, eriti Põhja-mereteel; toetada seetõttu diplomaatilisi dialooge, mille eesmärk on sõlmida selged rahvusvahelised kokkulepped meresõiduvabaduse ja rahumeelse merendusalase koostöö kohta, seista vastu ühepoolsetele nõuetele ja edendada kaubandusliku meresõidu õiguse kohaldamist kooskõlas ÜRO mereõiguse konventsiooniga; mõista seetõttu avalikult hukka Venemaa piirangud vabale navigeerimisele Põhja-mereteel ja sõjalise taristu tugevdamise Põhja-meretee ääres; toetada rahvusvahelise õiguse kohaldamist, et astuda vastu katsetele legitimeerida vaidlusaluseid laevakoridore või avaldada geopoliitilist mõju teadus- või majanduskoostöö ettekäändel; osaleda piirkondlikes dialoogides ÜRO mereõiguse konventsiooni alusel sõlmitud kokkuleppe rakendamise üle,

milles käsitletakse riikliku jurisdiktsiooni alt välja jäävate Arktika alade mere elurikkuse kaitset ja säästvat kasutamist;

n) arvestades kliimamuutuste ebaproportsionaalset mõju Arktikale ning koostöös rahvusvaheliste partnerite ja Arktika põlisrahvastega tõhustada kohanemisstrateegiaid, millel on ka julgeolekupoliitiline mõõde, toetada ulatuslikke seirealgatusi ja suurendada märkimisväärselt investeeringuid teadusprogrammidesse, milles seatakse esikohale vajadus tasakaalustada majanduskasvu, kaitstes samal ajal Arktika elutähtsaid ökosüsteeme kooskõlas määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 sätestatud olulise kahju ärahoidmise põhimõttega; tunnistada, et kuigi kliimamuutused seavad ohtu Arktika ökosüsteeme, avaldab temperatuuri tõus Arktika piirkondades ka suurt ühiskondlikku mõju, rõhutades vajadust seada Arktikas elavad inimesed teadusuuringute keskmesse ning tagada, et teadustegevusest saadav kasu aitaks kohalikel kogukondadel kohaneda ja muutuda vastupanuvõimelisemaks;

o) arvestades Arktika loodusvarade, sealhulgas süsivesinike, haruldaste muldmetallide ja kalavarude tähtsust, tugevdada koos liikmesriikidega konsensusepõhiseid partnerlusi Gröönimaa ja teiste Arktika sidusrühmadega, sealhulgas põlisrahvaste kogukondadega, loodusvarade kestliku kaevandamise valdkonnas, järgides samal ajal rangelt kõrgeimaid keskkonnastandardeid, et vältida katastroofilisi tagajärgi, näiteks selliseid, mille põhjustas 2020. aasta Norilski naftaleke Venemaal; tagada, et selline koostöö aitaks ühelt poolt kaasa kohalike kogukondade elanikkonna kasvule ja taaselustamisele Arktikas ning teiselt poolt vähendaks ELi sõltuvust Hiinast ja muudest ebausaldusväärsetest tarnijatest; võtta arvesse ELi strateegilisi huve, et tagada juurdepääs kriitilise tähtsusega toorainetele usaldusväärsetelt sarnaselt meelestatud partneritelt ning ELi majanduskasvu;

p) töötada samaaegselt selle nimel, et kehtestada siduv rahvusvaheline keskkonnavastutuse kord, millega tagataks saastajate täielik vastutus Arktika vetes toimuvate õnnetuste ja ökoloogiliste kahjustuste eest, pidades silmas uute Arktika-üleste laevateede võimalikku avamist;

q) arvestades vajadust austada ja edendada põlisrahvaste õigusi kogu Arktikas, töötada selle nimel, et integreerida põlisrahvaste teadmised keskkonna- ja poliitikakujundamise protsessidesse, tagades põlisrahvaste huvide ja eksperditeadmiste hea integreerimise ELi poliitikakujundamise kõigil tasanditel koos kõigi muude asjakohaste teadmiste allikatega ning nende keelte ja kultuuri kaitse;

r) seada ELi Arktika-alases koostöös esikohale vaimse tervise,

kirjaoskuse, keele- ja noorteprogrammid, täites Arktika põlisrahvaste ja noortefoorumite soovitusi;

s) austada ÜRO põlisrahvaste õiguste deklaratsiooni artiklit 19, milles on sätestatud nende õigused; samuti tagada, et ELi ja liikmesriikide tegevus Arktikas aitaks kaasa põlisrahvaste kogukondade heaolule ja õigustele ega kahjustaks neid, nagu on sätestatud 1996. aasta Ottawa deklaratsioonis; võtta arvesse põlisrahvaste suurenenud kokkupuudet välissekkumise ja desinformatsioonikampaaniatega, mille eesmärk on kasutada keerulisi ja ainulaadseid olusid relvana, ning võidelda nende vastu;

t) integreerida 2013. aasta Kiruna deklaratsiooni soovitused täielikult ELi Arktika-poliitikasse, sealhulgas toetades taastuvenergia ja säästva jäätmekäitluse suuremat rahastamist Arktika kogukondades, tugevdades mehhanisme põlisrahvaste sisuliseks osalemiseks Arktika juhtimises ja otsuste tegemises, suurendades tsiviiljulgeolekut ja hädaolukordadele reageerimise suutlikkust Arktika piirkondades, sealhulgas otsingu- ja päästetööde ning katastroofideks valmisoleku taristut, ning edendades valdkondadevahelisi teadus- ja hariduspartnerlusi, sealhulgas toetades Arktika noori ning kohalikke ja põlisrahvaste institutsioone;

u) edendada Põhja-Jäämere keskosa kalanduskokkuleppe täielikku rakendamist, nõudes allakirjutanutelt teadusuuringute ja seire ühisprogrammi loomist ning põlisrahvaste teadmiste integreerimist enne mis tahes tulevase tööndusliku kalapüügi lubamist piirkonnas;

v) tunnistades, et inimasustusega Arktika, piiriülene taristu ja vastupanuvõimelised ühiskonnad on Euroopa julgeoleku jaoks strateegilise tähtsusega, tugevdada koostööd Euroopa Arktika piirkonnas ja Euroopa Arktika piirkonnaga; toetada eelkõige põhja-põhja ja ida-lääne suunaliste taristuprojektide arendamist Rootsi ja Soome Arktikas, pöörates erilist tähelepanu Soome ja Põhja-Jäämere vahelise olemasoleva raudtee läbilaskevõime suurendamisele ning uute mitmeliigiliste transpordiühenduste uurimisele, et tugevdada ELi ja Põhjamaade ühenduvust ja sõjaväelist liikuvust;

w) tunnistades vastupidava ühenduvuse tähtsust Arktika kogukondade ja ELi julgeoleku jaoks, töötada välja ELi vahendid, mis edendavad aktiivselt suuremat majanduslikku integratsiooni Arktika piirkonnas, kuna investeeringud piiriülesesse taristusse suurendavad liikuvust, stimuleerivad innovatsiooni ja ettevõtluse arengut ning tugevdavad varustuskindlust ja valmisolekut avaliku ja erasektori osalejate koostöö kaudu;

x) tunnistada, et ELi toetus Arktika arengule ja koostööle on väga oluline, et edendada suhteid, usaldust ja arengusuutlikkust hõredalt asustatud ja haavatavates põhjapoolsetes piirkondades;

y) tunnistada, et konkurentsivõime ja kriisiohje keerulises julgeolekupoliitilises keskkonnas sõltuvad tugevatest ja uuenduslikest ühiskondadest ja kohalikest ettevõtetest, kellel on autonoomne võimekus, ning piiriülesest koostööst poliitikakujundajate, teadlaste, ettevõtete ja kogukondade vahel; tunnistada, et EL peaks tihedas dialoogis asjaomaste riikide ja piirkondlike organitega jätkuvalt toetama vastupanuvõimelisemate ja kestlikumate Arktika kogukondade suutlikkuse suurendamist;

z) rõhutades rahvusvahelise teaduskoostöö otsustavat rolli Arktika haldamisel ja kliima mõistmisel, toetada ELi jätkuvat rahastamist Arktika teadusprojektidele ja teadusdialoogidele ning nendes aktiivset osalemist; edendada avatud andmete jagamist ja teadustulemuste integreerimist poliitikakujundamise protsessidesse, tagades samal ajal, et selline teadusvahetus toimub täieliku teadlikkusega geopoliitilisest olukorrast tulenevatest praegustest kaitse- ja julgeolekuriskidest;

aa) tunnustada Arktika maapiirkondade ülikoolide ainulaadset rolli regionaalarengu ja majanduskasvu liikumapaneva jõuna teadusuuringute ja ettevõtete innovatsiooni kaudu, uute tulijate ligimeelitamises, kohaliku ja piirkondliku tasandi pädevuste ja oskuste suurendamises, piirkondliku ühtekuuluvuse edendamises ning teadmiste ja teabe levitamises, aidates nii kaasa vastupanuvõimele ja valmisolekule; toetada Arktika ülikoole, sealhulgas rahalise toetuse kaudu erinevate ELi programmide kaudu; tugevdada haridus- ja teadusalast liikuvust ELi ülikoolide ja Arktika kõrgharidusasutuste vahel, sealhulgas Gröönimaal, Islandil ja Põhja-Norras, et edendada Arktika ekspertide uut põlvkonda ja süvendada inimestevahelist koostööd; suurendada Arktikaga seotud valdkondadevaheliste teadusuuringute rahastamist ja toetada Euroopa Arktika-uuringute tippkeskuse loomist, kasutades Copernicuse teenuseid, avatud andmetaristut, kohapealseid mõõtmisi ja traditsioonilisi teadmisi, et pakkuda toimivaid teadustooteid, mis toetavad ELi tasandi otsuste tegemist ja koostööd legitiimsete rahvusvaheliste partneritega;

ab) pidades silmas kasvavat toetust ELiga ühinemisele Islandil, suhtuda positiivselt kohalike omavalitsuste väljendatud kavatsusse korraldada hiljemalt 2027. aastal ELiga ühinemiseks peetavate läbirääkimiste taasalustamise küsimuses rahvahääletus ja lubada austada selle tulemust vastavalt Islandi rahva demokraatlikult väljendatud tahtele; teha samal ajal Islandi valitsusega proaktiivset koostööd, et tutvustada

võimalikust ELi liikmesusest saadavat kasu ja suurendada valmisolekut uuendatud ühinemisprotsessiks, kui Island peaks oma taotluse ametlikult uuesti aktiivseks muutma, tõhustades samal ajal viivitamata koostööd ühiste huvide valdkonnas ning pakkudes ELi abi hübriidohtude ja välissekkumise vastases võitluses;

ac) väljendada heameelt Islandi valitsuse otsuse üle alustada ELiga läbirääkimisi julgeoleku- ja kaitsepartnerluse üle; tõdeda, et selle tagajärjel sündiv leping oleks ELi ja Islandi tulevaste suhete jaoks põhjapaneva tähtsusega;

ad) tunnustada Norrat ELi ja NATO olulise liitlasena ning rõhutada jätkuvat vajadust tugevdada julgeoleku- ja kaitsekoostööd täielikus kooskõlas NATO kohustustega; arvestades, et Norra ELi liikmesus tugevdaks nii tema riiklikke huve kui ka ELi geopoliitilist vastupanuvõimet, kuna kõrvaldataks kriitilised lüngad ELi kollektiivses kaitses (eriti GIUKi lõhe piirkonnas), kaaluda süvendatud koostööd Norraga, sealhulgas Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõike 7 võimalikku laiendamist Norrale ja Norra võimalikku ühinemist ELiga; rõhutada, et laiaulatuslik kaitsekoostöö Norraga on juba võimalik, nagu näitab tugev Põhjamaade kaitsekoostöö, mis peaks olema eeskujuks ELi ja Norra vahelistele tihedamatele sidemetele;

ae) arvestades Norra olulist rolli ELi energiajulgeolekus, mis moodustas 2024. aastal üle 30 % ELi gaasiimpordist, tõhustada koostööd energiaalase vastupanuvõime ja tarnete mitmekesistamise valdkonnas, mis on koos muude strateegiliste taristuprojektidega, nagu Läänemere gaasikoridor, peamine vahend ELi strateegilise autonoomia saavutamiseks, vastupanuvõime suurendamiseks ja sõltuvuse vähendamiseks Venemaa energiatarnetest;

af) väljendada heameelt Norra jätkuva toetuse üle Ukrainale, sealhulgas Norra otsuse üle eraldada Ukraina õhutõrjesüsteemidele ligi 600 miljonit eurot;

ag) arvestades Euroopa Parlamendi sügavat muret Gröönimaa kasvava geopoliitilise tähtsuse pärast, mida süvendavad välisosalejate avaldused, milles seatakse kahtluse alla Taani põhiseaduslik kord ja suveräänsus, ning teated välissekkumisest Gröönimaa siseasjadesse, sealhulgas teatavad USA administratsiooni avaldused, kinnitada veel kord Gröönimaa enesemääramisõiguse austamist, rõhutades, et Gröönimaa põhiseaduslikku tulevikku ja rahvusvahelisi suhteid käsitlevaid otsuseid peavad tegema üksnes Gröönimaa kodanikud ilma välissurveta;

ah) pidades silmas Gröönimaa kasvavat tähtsust Arktika ja Euroopa

julgeolekuraamistikes ning Gröönimaa elanike kasvavat toetust ELiga ühinemisele, millest annavad tunnistust küsitlused, mille kohaselt pooldab praegu ligikaudu 60 % Gröönimaa elanikest ELiga taasühinemist, tervitada Gröönimaa valitsuse võimalikke algatusi oma poliitiliste, institutsiooniliste ja majanduslike sidemete tugevdamiseks ELiga; julgustada ELi sõlmima tihedamaid strateegilisi ja majanduslikke partnerlusi, sealhulgas võimaliku ühinemise kontekstis, kui Gröönimaa elanikud seda soovivad; rõhutada sellega seoses, et ELi liikmesus, mis annab juurdepääsu sellistele algatustele nagu Iris[2] ja Galileo, annaks Gröönimaale Arktika juhtimises tugevama hääle, pakuks vahendeid oma oluliste ökosüsteemide kaitsmiseks ja võimaldaks elutähtsa taristu kestlikku arengut uute põhjapoolsete kaubateede tekkimisel, tugevdades samal ajal ka Gröönimaa julgeolekut;

ai) võtta teadmiseks Gröönimaa esimene julgeolekustrateegia „Gröönimaa ja maailm: meie kohta ei otsustata midagi ilma meieta – Gröönimaa välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika aastateks 2024–2033“, mis kajastab põhimõtet, et Arktika rahvad tuleb nende piirkonda mõjutava poliitika kujundamisse sisuliselt kaasata; võtta teadmiseks strateegias esitatud soovitus luua Nuukis rahukeskus, mis edendaks dialoogi ning hõlbustaks teadusuuringuid ja vahendamist;

aj) tunnustada asjaolu, et Gröönimaa ühines ELi Venemaa-vastaste sanktsioonidega, mis kehtestati pärast sissetungi Ukrainasse; toonitada, et Euroopa Komisjoni esinduse avamine Nuukis tähistab uut etappi koostöös Gröönimaaga, kes ei ole küll liikmesriik, kuid on pikka aega hoidnud tihedat sidet ELiga ja saanud rahalist toetust, sealhulgas haridussektoris;

ak) tugevdada koostööd Kanadaga; rõhutada ELi ja Kanada partnerluse strateegilist tähtsust, pidades silmas ühiseid demokraatlikke väärtusi ja ülemaailmseid kohustusi, ning edendada julgeoleku- ja kaitsekoostööd Arktikas osana ambitsioonikast ja tulevikku suunatud ELi ja Kanada tegevuskavast;

al) rõhutada eelkõige vajadust tihedama koostöö järele, et võidelda Venemaa ja Hiina pahatahtliku tegevuse vastu Arktikas, edendades samal ajal majandusarengut ja tuletades meelde, et sõjaline koostöö võib tugevdada ka kohalikke kogukondi; arendada ELi ja Kanada laiaulatusliku majandus- ja kaubanduslepingu[3] raames struktureeritud dialoogi,

---

3 Laiaulatuslik majandus- ja kaubandusleping (CETA) ühelt poolt Kanada ning teiselt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide vahel (ELT L 11, 14.1.2017, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/37/oj).

keskendudes ökosüsteemide ja elurikkuse kaitsele, rahvusvaheliste keskkonnastandardite rakendamisele, vastupidavale taristule, mereteede turvalisusele ja põlisrahvaste teadmiste integreerimisele otsustusprotsessidesse; tuletada meelde ELi ja Kanada koostöö suurt potentsiaali Kanada loodusvarade valdkonnas; soodustada tihedamat koostööd teadus- ja kultuurivaldkonnas, et suurendada põlisrahvaste mõjuvõimu ja tugevdada Arktika vastupanuvõimet; rõhutada, et koostöö taristu arendamise ja haldamise ning põlisrahvaste partnerlusmudelite valdkonnas on ELi ja Kanada koostöös kesksel kohal; seada prioriteediks kiired sammud poliitilise, majandus- ja julgeolekukoostöö süvendamiseks Kanadaga, arvestades tema rolli Arktika Nõukogu asutajaliikme ja ELi strateegilise partnerina;

am) edendada ELi ja USA Arktika-teemalist dialoogi; juhtida tähelepanu asjaolule, et ELil ja USA-l on piirkonnas palju ühiseid probleeme, alates kliimast kuni julgeolekualase koostööni; rõhutada, et ELi ja USA koostöö Arktikas on Venemaa ja Hiina ohjeldamiseks ning ELi ja USA ühise julgeoleku tagamiseks põhjapaneva tähtsusega;

an) toonitada, et vaja on tugevamat piirkondlikku dialoogi sarnaselt meelestatud partneritega Arktikas, ning kutsuda ELi juhte üles tooma kokku selliste partnerriikide juhid, et luua ühine, sisuline ja elujõuline pikaajaline Arktika strateegia;

ao) tugevdada mitmepoolset juhtimist ja koostööd Arktika Nõukogu kaudu, eelkõige praeguse Taani Kuningriigi eesistumise ajal, mida ajavahemikul 2025–2027 juhib Gröönimaa; nõuda sellega seoses tungivalt, et kõik liikmed toetaksid rahumeelseid ja seadusel põhinevaid juhtimisraamistikke ning taastaksid tulemusliku mitmepoolse koostöö, pöörates erilist tähelepanu keskkonnakaitsele, kestlikule arengule ja põlisrahvaste õigustele;

ap) tugevdada koostööd Arktika Nõukogu vaatlejariikidega, nagu Jaapan ja Lõuna-Korea, keskendudes kestlikule tehnoloogiale, jäälõhkumisvõimele ja meresõiduohutusele, kaitstes samal ajal ELi strateegilisi huve;

aq) uuendada jõupingutusi, et toetada ELi taotlust saada Arktika Nõukogus täieõiguslikuks vaatlejaks ja suurendada ELi osalemist Arktika Nõukogu töörühmades;

ar) suurendada rahastamist ja toetust koostööle Arktika peamiste institutsioonidega, nagu Arktika majandusnõukogu, Arktika linnapeade foorum ja Arktika parlamendiliikmete alaline komitee, sealhulgas suutlikkuse suurendamise, ühisprojektide ja teadusalgatuste kaudu, tunnistades nende olulist rolli kestliku

arengu ja kohaliku kaasatuse edendamisel kogu Arktika piirkonnas;

as) tunnistada, et ajakohastatud ja täiustatud ELi Arktika-strateegia nõuab ka täiendavaid rahalisi vahendeid, tagada seetõttu, et järgmine mitmeaastane finantsraamistik stimuleeriks strateegilisi investeeringuid Arktika laevandusvõimekusse, kaasaegsetesse sidesüsteemidesse, logistikakeskustesse ja tugitaristusse, sealhulgas jäälõhkujatesse; rõhutada, et sellised investeeringud peavad tagama range vastavuse keskkonnastandarditele ning põlisrahvaste sisulise osalemise poliitika kavandamises ja rakendamises;

at) tugevdada Arktika küsimustega tegeleva erisaadiku volitusi, tagades talle selgemad volitused, piisavad vahendid ja kohustused, et jälgida julgeoleku- ja keskkonnaarenguid, esindada ELi Arktika foorumitel, koordineerida Arktika poliitikat, teha koostööd põlisrahvaste kogukondadega ning anda aru nõukogule ja Euroopa Parlamendile;

au) nõuda, et Euroopa välisteenistuse raames loodaks spetsiaalne Arktika üksus, et edendada ulatuslikumat ja proaktiivsemat koostööd Arktika riikide ja sidusrühmadega; rõhutada, et EL peaks käsitlema Arktikat pikaajalise partnerina kestliku heaolu tagamisel, seades esikohale koostöö majandus-, keskkonna- ja julgeolekuküsimustes; nõuda tungivalt, et Euroopa välisteenistus looks Arktika-spetsiifilised eksperditeadmised, sealhulgas töötajate koolitamise ja tihedama koostöö abil Arktika kogukondade ja institutsioonidega, ning tugevdaks ELi osalemist Arktika Nõukogu töörühmades; rõhutada, et suutlikkuse suurendamist tuleb toetada piisava rahastamisega, sealhulgas vahenditega töötajate koolitamiseks, teadusuuringuteks ja partnerluse loomiseks Arktika kogukondade ja institutsioonidega, et tagada terviklik, teadlik, tulemuslik ja koordineeritud lähenemisviis ELi Arktika-poliitikale;

av) uurida ja luua ELi ametlik esindus Fääri saartel, et tugevdada poliitilist dialoogi, tõhustada koostööd kalanduse, kliimamuutustele vastupanuvõime ja kestliku arengu valdkonnas ning tugevdada ELi strateegilist kohalolekut Põhja-Atlandi piirkonnas;

2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev soovitus nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ning teavitamise eesmärgil Arktika riikide valitsustele ja parlamentidele ning põliselanike esindusorganisatsioonidele.